תלמוד ירושלמי · מפרשים · עמודי ירושלים על תלמוד ירושלמי · סדר נזיקין

עמודי ירושלים על תלמוד ירושלמי שבועות

רבי ישראל איזנשטיין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

עמודי ירושלים על תלמוד ירושלמי שבועות

רבי ישראל איזנשטיין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/עמודי-ירושלים-על-תלמוד-ירושלמי-שבועות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ד 4
פרק ב 4
הלכה ג 4
פרק ג 5
הלכה ד 5
הלכה ה 5
פרק ו 5
הלכה ח 5
פרק ז 6
הלכה ג 6
פרק ח 6
הלכה א 6

פרק א

הלכה ד

ר' בא בר ממל מקשי דתני שני כבשי עצרת כו'. עי' בפני יהושע ר"ה (ד"ח ע"ב) שחיזק דעת ר' משולם בתוס' שם דבר"ה לא היו מקריבין שעיר של ר"ח ור"ת הקשה עליו מהתוספתא וע"ז כתב הפנ"י דהתוספתא קאי רק לר"ש כו' ע"ש. וכזה כתב ג"כ הטורי אבן והברכ"י בא"ח סי' תקצ"א וביד דוד (דף קפ"ג) השיגו ע"ז דבירושלמי כאן מבואר להיפוך ואני לא ידעתי מה קול רעש הזה דמה שכתבו דמשמע כאן דלכו"ע היו מקריבין בר"ה שעיר של ר"ח ואדרבה מקשי שם מהאי ברייתא לר"ש משמע דלשאר תנאי ניחא כו' ע"ש לא ידעתי מנ"ל דלהירושלמי הברייתא הוא לכו"ע הא אדרבה אמרו בירושלמי לא ר"ש הוא דר"ש חולק כו' משמע אדרבה דהתוספתא דוקא ר"ש הוא ועכ"פ אינו מוכרח דהוא לכו"ע ומ"ש הברכ"י דמבואר בירושלמי דגם ב' שעירי ר"ה היה על טומאה שאירע בין זה לזה כו' ע"ש. הנה אדרבה לפי מה דמסיק הירושלמי בקושיא קאי זה רק על עצרת ולא על ד"ה וכ"כ הפני משה שם וז"ל וע"כ הא דקאמר אם כיפר הראשון כו' לא קאי אלא אב' שעירי עצרת בלבד כו' עכ"ל א"כ אינו קשה על הפנ"י והבן:

פרק ב

הלכה ג

על איזו מתחייב על הראשונה או על האחרונה כו'. עי' בפני משה שכתב וז"ל ונ"מ אם הזיד בכניסה על א' מהן עכ"ל כוונתו עפמ"ש למעלה בהאיבעיא הראשונה וז"ל ונ"מ כגון שהזיד בכניסה לפני ולפנים או שלא לצאת לחוץ שאין חיוב קרבן על המזיד עכ"ל. אבל לא ידענא מאי שיאטה קרבן לכאן בלאו שלא לכנוס לפני ולפנים שאינו בר קרבן כלל. וראיתי בקרבן העדה בביאורו ליומא (פ"ה ה"א) שכתב הנ"מ לענין מלקות דכל חייבי מיתות בידי שמים שלקו נפטרו מידי כריתתן על איזה מהן מתרין אותו ע"ש ויש לעיין בזה לפמ"ש המגיה למל"מ (פי"ז מה' סנהדרין) דהא דפטור כשהלקהו היינו בלא עדים דא"צ התראה ע"ש. וא"כ אין נ"מ כלל אולם כבר השגתי עליו לעיל בזה. אולם לדעתי יש נ"מ כשאירע להכה"ג טומאה בינתיים והוצרך הכהן אחר לכנוס לפנים אם חייב על הכניסה הראשונה א"כ הראשון חייב ואם על האחרונה א"כ הראשון אינו חייב וז"ב:

פרק ג

הלכה ד

[כ"י] **ולמה לא מר שבועה שאוכל משחיטת פלוני אין בה חלב בשוחט צבים אין בה גיד הנשה כו'**. נ"ב מזה יש להוכיח דלא כדעת המנקר שהביא הכו"פ ביו"ד (סי' ס"ה) שחידש דגיד הנשה שאנו מנקרין אינו הגיד הנשה שצריכין לנקרו והכו"פ תמה ע"ז דאותו גיד הנשה אינו בנקיבות ובסמ"ג מבואר שנוהג בזכרים ואינו נוהג בנקיבות ועי' מ"ש בזה בשו"ת ח"ס (תיו"ד סי' ס"ט) וגמגם ע"ז הראיה. אולם מהירושלמי הזה יש להוכיח דלא כדעת המנקר ונוהג בנקיבות דאל"כ מדוע הוצרך הירושלמי לומר בעופות ולמה לא אמר בנקיבות דאין בהן גיד הנשה משמע דגיד הנשה נוהג בזכרים ובנקיבות:

הלכה ה

לכל אשר יבטא פרט לקטן. האדם בשבועה פרט לאנוס. מזה נ"ל סעד לדעת הרמב"ם דפיתוי קטנה לאו אונס הוא ואם זינתה נאסרת על בעלה וכבר האריכו האחרונים למצוא טעם לזה. ומ"ש בשו"ת משכנ"י (חאה"ע סי' מ"ג) ליישב זה נסתר עם מ"ש בשו"ת ח"ס (חאה"ע ח"ב סי' קע"ב). אולם מדברי הירושלמי ראיה לזה דאי ס"ד דפיתוי קטנה אונס הוא וא"כ ה"ה לקטן למה הוצרך אשר יבטא למעט קטן הא ממילא אימעט מהאדם בשבועה פרט לאנוס אע"כ דמזיד דקטן לאו כאנוס הוא והבן:

פרק ו

הלכה ח

חד בר נש קם עם חבריה בשוקא וארים סבינתיה כו'. עי' בפני משה שם שפי' שנטל ממנו סדינו כו'. אולם בבעל התרומות (שער מ"ט חי"ד סי' ב') גרס סכינתיה וע"ש מ"ש בשם הר"ר נתן בר' מאיר דסכין הוא מדברים שעושין בו אוכל נפש ולפיכך דן שמואל דלהדרי'. וראיתי להלח"מ (פ"ג מה' מלוה ה"א) שכ' וז"ל ק"ק דברי הרב בעל התרומות דכ' דרבינו ז"ל פסק כרבא דאפי' אביי לא פליג אלא משום דס"ל דסכינא דאשכבתא הוי מדברים העשוים להשאיל ולהשכיר וכמ"ש הריב"ש סי' תפ"ח וא"כ בין שיפסוק כרבא בין שיפסוק כאביי קשיא ואולי קושטא דמלתא קאמר כו' ע"ש ותמהני דמה יענה ע"ד הבה"ת הללו שכ' דשמואל שפסק סכא דלהדרי' הוא כאביי ולפ"ד גם כאביי לא אתיא. וכן קשה ממ"ש הבעה"ת לעיל מזה סי' א' דקיי"ל כרבא כו' וקשה הא גם אביי לא פליג ע"ז וכבר ראיתי להגידולי תרומה שם שהניח בתימה על הבעה"ת ע"ש ואין ליישב כ"א כשנאמר דגירסא אחרת היה לו בש"ס דילן ומצאתי קצת ראיה לזה מדברי המרדכי ב"מ

סי' ת"ז בהעתיקו דברי הש"ס רבא אמר לא צריך למיקם בדינא עליה דיכול לטעון כדי דמיהן מגו דאי בעי אמר מכרתו לי דמהני עיזא דאכלו חושלא בנהרדעי כו' נראה מזה דהיתה גירסתו בש"ס דרבא מייתי לראיה מהני עיזא כו' דנאמן לטעון עד כדי דמיהן ומקשה על רבא דהא הוי דברים העשויים להשאיל ולהשכיר ומתרץ דכיון דמיפגמא לא מושלי ולאבייי לא מקשה כלל מהני עיזא דשאני הכא דהוי דברים של אוכל נפש כנ"ל ליישב דברי בעה"ת. וראיתי להתוי' בגליון האלפסי על הך עובדא דאביי דישבע וז"ל צ"ע דא"א לישבע מאחר דעבר על לאו שיש בו מלקות עכ"ל ותמהני דהא כ' התוס' בדקט"ו ע"ב דטעמא דאביי דא"ל לאהדורי משום דאי עביד לא מהני כיון שהי' שוגג שאם הי' יודע שהוא אסור לא היה חובלו והוי זכי' בטעות וחוזרות וא"כ לק"מ דבשוגג אינו נפסל. וע' ברשב"א הובא בש"מ לב"מ (דקי"ג א') שכ' דמיירי שמשכנו שלא בשעת מלאכה דאז מותר למשכנו. ומצאתי בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג (סי' תשל"ו) שכ' וז"ל מורי פי' חבל הסכין דאשכבתא טען בשעת הלואה לויתי על המשכון ואיני חייב להחזיר לו והלוה טען שלא בשעת הלואה הוי ואמר אביי כו' ע"ש. ולפ"ז י"ל ג"כ דלענין לפסלו אינו נפסל כיון שהוא אמר שבא לו בהיתר וראיתי להג"ת (שער א' ח"ג סי' ב') שהאריך להקשות על מה דאמרינן חבל תחבול אין לי אלא שמשכנו ברשות משכנו שלא ברשות מניין כו' דהאיך אפשר בחבלה ברשות דהא בבית אסור בכל אופן כו' ע"ש באורך וכבר נתעורר בזה בש"מ לב"מ (דל"א ע"ב) בשם גליון תוס' וכ' וי"ל דדרשינן לדידיה איפכא אין לי אלא משכנו שלא ברשות ברשות מניין ת"ל תחבול ע"ש ועי' בתוס' דקי"ג ע"א ד"ה מחזיר ע"ש ולק"מ:

פרק ז

הלכה ג

[כ"י] **לאחר זמן זה אומר חבלת בי כו'**. נ"ב עי' מה שפי' הפ"מ ועי' בתומים (סי' צ' ס"ק י"ב) שפי' דכ"ז שהם בתוך הקטט הרי הם בחזקת שלא פרעו ולית להו מיגוי משא"כ לאחר כך הרי יוכל לומר פרעתיך וא"כ יש לו מיגוי ולכך הם כשאר טענות ע"ש:

פרק ח

הלכה א

וגונב מבית האיש ולא מראש גגו א"ר אלעזר הדא דתימא בגג שאינו מבוצר. עי' בקצה"ח (סי' שמ"ט סק"א) שכ' שהירושלמי הזה הוא דלא כהלכה כו' ע"ש. אולם לפי

מה שפי' הפני משה שם דמיירי לעניין הכפל שהשומר שילם והכפל מגיע לו והשומר עדיין לא קיבל כ"א לראש גגו יש לומר דכל הפוסקים מודו לזה:

[כ"ק] **נאמרה שמירה בשומר חנם כו'**. אין משערין אותו אלא בגופו כו'. נ"ב עי' בפ"מ שפירש שרואין אם הוא ראוי לשמירה זו ושמר כפי שהוא ראוי פטור כו' אבל אין משערין אותו באחר כו' הנה בטוח"מ (סי' ש"ג) כתב ואפילו נתן הכספים תחת הקרקע בעומק ק' אמה שא"א לגונבם משם אם לא ע"י מחילות או נס בעידנא דניימו אנשי ונגנב או קפץ עליו חולי ולא יכול לשומרם וכל כיוצא בזה חייב והכי איתא בירושלמי ש"ח כיון ששמר כל צרכו פטור אבל ש"ש אפילו הקיפוהו חומה של ברזל אין אומרים רואין אילו היה שם היה יכול להציל חייב ואם לאו פטור אלא אומרין אלו היה שם היה יכול להציל וראיתי להדרישה שם שכתב בשם הרש"ל. ראיתי נדפס מראה מקום פ' המפקיד וטעות כי לא נזכר שם מש"ש כלל אלא מהירושלמי פ"ב דשבועות ומ"ש אפילו הקיפוהו במחיצה של ברזל ליתא שם אלא הטור מעצמו הוסיף כן בפירושו פירוש הרא"ש אביו ז"ל שדייק כן מהירושלמי עכ"ל אולם באמת צדקו דברי מורה מקום הלז דכן הוא בירושלמי סוף המפקיד בירושלמי כת"י שראה אותו מהר"ם די לונזאנו ונדפס בירושלמי ד' זיטאמיר דשם איתא להאי סוגיא ושם מבואר גם הא דכתב הטור אפילו הקיפוהו מחיצה של ברזל ואינו הוספה מהרא"ש והטור כמו שתשב הרש"ל ועשו"ת שער אפרים (סי' קכ"ב) שהשיג על הרש"ל במ"ש שהרא"ש לא כ"כ שלא ראה דברי הרא"ש בפ' המפקיד ע"ש רק שכ' שמ"ש בשם הירושלמי שבירושלמי שלפנינו ליתא אולם באמת נגלה שכ"ה להדיא בירושלמי ומדברי הטור האלו מבואר דיש ט"ס במ"ש בירושלמי אין רואין אותו כאלו שמר היה יכול להציל חייב שאינו יכול להציל פטור אין אומרין אלו היה שם יכול להציל והוא ט"ס וצ"ל אלא אומרים אלו היה שם היה יכול להציל וגם כאן צריך להגיה כמו שם ומבואר דהפירוש דאין משערין אלא בגופו היינו דאם היה שם בעצמו אז פטור כשלא היה יכול להציל אבל כשאינו שם אף שמשערין שלא היה יכול להציל עכ"ז חייב ולא כהפני משה וגם בירושלמי ב"ק (פ"ט ה"ב) איתא א"ר לעזר כל שמירה שאמרה תורה אפילו הקיפו חומת ברזל אין משערין אותו אלא בגופו לפיכך רואין אותו אם ראוי לשמירה פטור ואם לאו חייב וכ' הפני משה שם וז"ל ר"א דמתניתין הוא ומפרש טעמו דהלא שמור ועומד הוא אלא שהתורה חייבתו וכלומר דמפרש ולא ישמרנו דקרא שאינו מועיל לו שמירה דכיון שהועד אין לו שמירה וכדמסיק כל שמירה שאמרה תורה אינו מועיל אפילו מקיפין אותו בחומת ברזל לשמרו שלא יצא ואין משערין אותו אלא בגופו כלומר לשחטו לפיכך הש"ס קאמר לה מדנקט ר"א

אין משערין כו' ש"מ נמי דאם שיערו אותו שא"צ לשחטו אלא ראוי לשמירה הוא עדיין כשישמרו אותו בשמירה מעולה ביותר וסמך ע"ז ולא שחטו ויצא והזיק פטור דבמשערין תלה הדבר עכ"ל ודבריו תמוהין דבמשנה ר"א אומר דאין לו שמירה אלא סכין וכאן אומר שצריך שימור ובאם שישער שיש לו שימור מהני והברור דפירוש הירושלמי דכיון דאמרו לעיל מיניה מסרו לשומר שכר יצא והזיק חייב פירש אחר כך דין שומר שכר שצריך שיהיה בעצמו וכמו שמבואר בירושלמי פרק המפקיד שהבאתי למעלה: